

Teema: kestävän kehityksen kasvatus

- **Miten yhteisöllisyyttä voi edistää ja mitä edistämistyössä kannattaa välttää?**
- **Miten osallisuutta voi edistää ja mitä edistämistyössä kannattaa välttää?**
- **Miten ympäristövastuullisuutta voi edistää ja mitä edistämistyössä kannattaa välttää?**

Koulujen, päiväkotien sekä lasten ja nuorten vapaa-ajantoimintaa järjestävien tahojen näkökulmasta yhteisöllisyys voi toteutua monella eri tasolla, esimerkiksi talon sisällä tai lähiympäristön toimijoiden kesken. Verkostoituminen ja kaikenlainen yhdessä tekeminen lisäävät yhteisöllisyyttä. Samalla yhteisön jäsenet oppivat tuntemaan toisensa, ja turvallisuuden tunne yhteisössä lisääntyy, kun esimerkiksi lasten ja nuorten perheet tuntevat toisensa.

Osallisuutta voi edistää tekemällä osallistumisen yhteisiin juttuihin helpoksi, kysymällä aktiivisesti mielipiteitä sekä osoittamalla, että annetuilla mielipiteillä on oikeasti merkitystä ja niitä kuunnellaan. Lapsille ja nuorille pitää antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa heihin liittyviin asioihin. Projektien ei tarvitse olla suuria, vaan ne voivat olla pieniä ja arkisiakin.

Ympäristövastuullisuus rakentuu yksilön omasta luontosuhteesta, tiedoista, taidoista ja kokemuksista. Kouluissa, päiväkodeissa ja vapaa-ajantoiminnassa näitä kaikkia voidaan edistää arjessa ja opetuksessa esimerkiksi kestävän kehityksen ohjelmatyön avulla. Motivointi ympäristötyöhön on tärkeää – pienillä asioilla on merkitystä! Ympäristövastuullisuutta voi edistää myös alueellinen ympäristökasvattaja, joka tukee koulujen, päiväkotien sekä lasten ja nuorten vapaa-ajantoimintaa järjestäviä tahoja kestävän kehityksen kasvatuksessa ja toimii linkkinä eri virastojen välillä helpottaen siten toimialojen välistä yhteistyötä.

Olennaista kestävän kehityksen työssä on vastata käytännön toimijoiden tarpeisiin mieluummin kuin tyrkyttää omia valmiita vastauksia. Tärkeää on myös kiittää kaikkia hyvin tehdystä toiminnasta ja yhteistyöstä.

- **Mitä kompastuskiviä kestävän kehityksen työn edistämisessä on ja miten niitä voisi poistaa?**

Koulujen, päiväkotien ym. kestävän kehityksen työhön liittyy lukuisia strategioita sekä kunnallisella että kansallisella tasolla. Näiden sisältämät ohjeet ja velvoitteet eivät kuitenkaan ole käytännön toimijoilla useinkaan tiedossa, eikä niiden sisältämiä tavoitteita ole avattu konkreettiselle tasolle. Keke-asioiden selkeästi määritellyt tavoitteet ja toimet opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmissa sekä kestävän kehityksen ohjelmatyö kouluissa ja päiväkodeissa tuovat kestävän kehityksen lähelle arjen toimijoita.

Laaja-alaista kestävän kehityksen työtä hidastavat asenteet, joiden mukaan kestävä kehitys on pelkästään jätteen lajittelua ja kuuluu vain biologianopettajan toimenkuvaan. Kestävän kehityksen näkeminen sekä ekologisena, kulttuurisena,

sosiaalisena että taloudellisena kysymyksenä auttaa ottamaan sen osaksi koko koulu- ja päiväkotimaailmaa – luontevaksi osaksi arkitoimia ja jokaista oppiainetta.

Keke-työ vaatii harvoin erillistä taloudellista panostusta, mutta työaikaa tarvitaan siinä missä muuhunkin toiminnan kehittämiseen. Keke-työn resursointiin tulisikin kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Lapset ja nuoret osallistuvat työhön usein innokkaasti, jos osallistumismahdollisuuksia tarjotaan heille. Johdon asenteet ja tuen merkitys ovat korvaamattomia keke-työtä suunniteltaessa ja toteutettaessa. Eri toimien, kuten hankintojen ja ruokahuollon, keskittäminen suuriin yksiköihin vaikeuttaa usein yksittäisen toimijan vaikuttamismahdollisuuksia. Joustavampia toimintamalleja tulisikin miettiä keke-työtä helpottamaan.

- **Minkä kuntien sisäisten tahojen kannattaisi tehdä yhteistyötä hankkeen teemojen edistämiseksi ja miksi?**
- **Minkä kuntien tahojen kannattaisi tehdä kuntien välistä yhteistyötä hankkeen teemojen edistämiseksi ja miksi?**
- **Minkä muiden tahojen kanssa kuntien kannattaisi tehdä yhteistyötä hankkeen teemojen edistämiseksi ja miksi?**

Kunnan eri toimialojen yhteistyössä voidaan tukea koulujen ja päiväkotien suunnitelmallista kestävä kehityksen työtä. Kun varhaiskasvatuksesta ja opetuksesta, ympäristöstä sekä kiinteistö-, ruoka- ja siivouspalveluista vastaavien toimialojen edustajat kokoontuvat säännöllisesti yhteisen pöydän ääreen, voidaan varmistaa tiedonkulku toimialojen välillä sekä yhtenäinen ohjeistus ja koulutus yksittäisille toimijoille. Tämä helpottaa kaikkien työtä, kun vastuut on jaettu ja kaikki tietävät, mihin ottaa yhteyttä missäkin tilanteessa. Keskeistä on myös nimetä kuntaan koulujen ja päiväkotien keke-asioiden vastuuhenkilö, jolle on varattu työaikaa ja joka pitää ohjat käsissään. Myös koulujen ja päiväkotien kannattaa verkostoitua, esimerkiksi muiden lähialueen toimijoiden kanssa.

Varhaiskasvatuksesta ja opetuksesta vastaavien toimialojen säännölliset tapaamiset ja yhteistyö kannattaa myös kuntien välillä. Ideoiden jakaminen auttaa kehittämistyössä ja resurssien käyttöä voidaan tehostaa esimerkiksi yhteisiä koulutuksia järjestämällä. Yhteistyössä voidaan myös kehittää mallikoulujen ja -päiväkotien vierailuverkostoa, jossa keke-työn aloittelijat pääsevät tutustumaan käytännössä keke-konkarien toimintaan.

Sekä kunnan että yksittäisten toimijoiden kannattaa olla avoimia myös muiden yhteistyötahojen suhteen. Esimerkiksi ympäristö- ja luontokoulujen, järjestöjen, seurakuntien, yritysten, poliisin sekä erilaisten hankkeiden kanssa voidaan toteuttaa onnistunutta yhteistyötä kestävä ja yhteisöllisen elämäntavan edistämiseksi.